

Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság

Bf.II.68/2023/5. szám

A Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Győrött, 2023. szeptember 21. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

í t é l e t e t:

A halált okozó testi sértés büntette miatt Terhelt1 ellen indult büntetőügyben a Győri Törvényszék 2023. április 13. napján kihirdetett B.226/2022/19. számú ítéletét *megváltoztatja*.

A vádlottat az ellene testi sértés büntette (Btk. 164. § (1) bekezdés, (8) bekezdés II. fordulat) miatt emelt vád alól felmenti.

A másodfokú eljárásban felmerült 7.620,- (hétezer-hatszázhusz) Ft bünygyi költség merült fel.

Az első és a másodfokú eljárásban felmerült összesen 419.540,- (négy-száz-tizenkilencezer-öt-száz-negyven) Ft bünygyi költség az állam terhén marad.

I n d o k o l á s:

[1] A Győri Törvényszék a 2022. november 14. napjától 2023. április 5. napjáig tartó nyilvános tárgyalássorozat alapján meghozott és 2023. április 13. napján kihirdetett B.226/2022/19. számú ítéletével Terhelt1 vádlott bűnösségét 1 rb a Btk. 164. § (1) bekezdésébe ütköző, a (8) bekezdés II. fordulata szerint minősülő halált okozó testi sértés büntettében állapította meg, ezért a vádlottat 1 év 4 hónap börtönbüntetésre ítélte azzal, hogy a szabadságvesztés 2/3-ad részének letöltése után bocsátható feltételes szabadságra.

A bíróság a kiszabott börtönbüntetés végrehajtását 4 évi próbaidőre felfüggesztette, egyúttal kötelezte a bűnösnek kimondott vádlottat az eljárás során felmerült bünygyi költség viselésére.

[2] A törvényszék fenti ítélete ellen a vádlott felmentés érdekében, védője elsődlegesen felmentésért, másodlagosan enyhítésért jelentettek be fellebbezést.

[3] A Győri Fellebbviteli Főügyészség a BF.158/2023/1-I. számú átiratában a fentiek szerint előterjesztett védelmi fellebbezéseket alaptalannak ítélve arra mutatott rá, hogy a felülbírálat a Be. 590. § (1) és (2) bekezdései alapján teljeskörű.

A fellebbviteli főügyészégi álláspont szerint az elsőfokon megállapított tényállás részben megalapozatlan, ezen belül hiányos, amelyre tekintettel a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjának I. fordulata alapján kiegészítendő a vádlott közigazgatási ügyben történt tanúkénti meghallgatása során készült jegyzőkönyvben foglaltak alapján azzal, hogy a vádlott a sértettet egy kézzel, kis erővel lökte mellkason.

Az elsőfokon eljáró bíróság az eljárási szabályok megtartása mellett folytatta le a bizonyítási eljárást, logikai hiba nélkül tett eleget bizonyítékértékelő kötelezettségének, a tényállásból helyes következtetést vont a vádlott büntetőjogi felelősségére, a jogi minősítési is törvényes.

[4] Mindemellett a fellebbviteli főügyészégi érvelés a jogi indokolás kiegészítését indítványozta azzal, hogy az irányadó alanyi és tárgyi körülmények alapján megállapíthatóan a vádlott szándékosan, kis erővel lökte meg a sértettet, aki ennek következtében hanyatt esve ütötte be a fejét a járólapba, a vádlott részéről végrehajtott lökés tehát szándékos volt, eredményére azonban csak a hanyag gondatlansága terjedt ki, figyelemmel a tőle elvárható figyelem és körültekintés elmulasztására.

A büntetés kiszabása körében az irányadó enyhítő és súlyosító körülmények értékelésével a főügyészég egyetértett, a büntetés enyhítését sem tartotta indokoltnak.

Fentiekre figyelemmel indítványozta, hogy a Be. 599. § (1) bekezdése alapján az ítélőtábla nyilvános ülésen eljárva a tényállás szükséges pontosításának elvégzését és az indokolás kiegészítését követően a jogorvoslattal támadott elsőfokú határozatot hagyja helyben.

[5] A terhelt védője az előterjesztett fellebbezésének írásbeli indokolásában a jogorvoslati kérelmében foglaltakat fenntartva elsődlegesen a fellebbezéssel támadott ítélet részbeni megalapozatlansága miatt annak Be. 606. § (2) bekezdése szerinti megváltoztatását és a vádlottnak a Be. 566. § (1) bekezdés c) pontjára tekintettel történő felmentését, másodlagosan pedig az elsőfokú ítéletben kiszabott büntetés enyhítését indítványozta.

A védői érvelés szerint a rendelkezésre álló igazságügyi elmeorvoszakértői vélemény megállapításaiból következően a védenca hiányos emlékezete és az elmeműködésének kóros állapota miatt nem vehetők figyelembe a vádlott „beismerő” vallomásai, hiszen ő maga sem emlékezett pontosan a történetekre, illetőleg hivatkozott arra is, hogy nem ő kezdeményezte a történeteket, abban nem bűnös.

Miután pedig a kétséget kizáróan nem bizonyított tény a Be. 7. § (4) bekezdése értelmében nem értékelhető a terhelt terhére, a védenca felmentésének van helye.

A fellebbviteli nyilvános ülésen megtartott perbeszédekben a vád és védelem képviselője az írásbeli nyilatkozataikban, illetőleg indítványaikban foglaltakat maradéktalanul fenntartották.

[6] Az ítélőtábla az előterjesztett fellebbezések tartalmára – különösen a védelmi jogorvoslati kérelmek irányára tekintettel –, a fellebbviteli főügyészégi átiratban foglaltakra, a védői fellebbezés írásbeli indokolásának tartalmára, valamint a fellebbviteli nyilvános

ülésen előadottakra figyelemmel a jogorvoslati kérelmekkel sérelmezett elsőfokú ítéletet a Be. 590. § (1) és (2) bekezdései alkalmazásával teljeskörűen felülbírált.

A másodfokú felülbírálat során az ítéltábla nem észlelt olyan megalapozottsági hibát, illetőleg perrendi szabálysértést, amely az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatának akadályát képezte volna. Az utóbbiak szerinti teljes felülvizsgálat értelemszerűen kiterjedt a büntetőügy valamennyi fő- és járulékos, azaz az egyszerűsített felülvizsgálat körébe eső kérdésére, ezen túlmenően a másodfokú eljárás a bizonyítási eljárás törvényességét folyamatában és részcselekményeit tekintve is vizsgálta és kontrollálta.

Ekörben megállapítható, hogy az elsőfokú eljárás során, illetőleg a fellebbezési szakban perrendi- eljárási szempontból az elsőfokú bíróság által lefolytatott, illetőleg általa a tárgyalás anyagává tett nyomozati bizonyítási tevékenységet egyetlen oldalról sem érte támadás, ezzel kapcsolatosan a másodfokú bíróság sem észlelt feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező, illetőleg érdemi kihatású relatív hatályú eljárási hibát vagy mulasztást.

[7] A rendelkezésre álló bizonyítási anyag vizsgálata alapján megállapítható, hogy a szükséges körben beszerzett bizonyítékhalmoz tárgyalás anyagává tételére az elsőfokú büntetőeljárás folyamatában perrendszerűen sor került, az eljáró bíróság tevékenysége folytán minden olyan bizonyíték a tárgyalás részévé vált, amely a tényállás megalapozott megállapításához elengedhetetlen volt, a törvényszék az irányadó történeti tényállást felderítette, s azt túlnyomórészt helyénvaló módon is állapította meg. Kellő részletességgel foglalkozott azokkal a személyi és szakértői típusú, valamint okirati jellegű bizonyítékokkal, amelyek alkalmasak voltak arra, hogy az ügy meghatározó tényezőiként a törvényes bizonyítékértékelés alapjául szolgáljanak.

A törvényszék a feltárt releváns bizonyítékokat túlnyomórészt az értékelési körébe vonta, számbavette és egymáshoz is kapcsolta azokat a bizonyítékokat, amelyek értékeléséből kiolvasható, hogy mire alapozta az ítéleti tényállást.

[8] Összességében és érdemében is helytállóan járt el a törvényszék, amikor a vádlotti ténybeli elismerő nyilatkozat mellett az ítéleti tényállást törvényes mérlegelés útján tanú1, tanú6, tanú2, tanú5, tanú4 és tanú7 tanúk tárgyalási szakban is fenntartott, eljárás során tett nyilatkozatainak tartalmára, a büntetőeljárás során a terhelt beszámítási képességére vonatkozóan beszerzett igazságügyi elmeorvosszakértői vélemény, valamint a párhuzamosan folyamatban lévő polgári peres eljárás során beszerzett igazságügyi pszichiáterszakértői vélemény megállapításaira, a szakértői vélemény kiegészítés tartalmára, a szakértők tárgyalási nyilatkozataira, a terhelttel kapcsolatos orvosi dokumentáció adataira, a boncjegyzőkönyv és az igazságügyi orvosszakértői vélemény megállapításaira, a feljelentés, a megkeresések és arra adott válaszok adataira, a közigazgatási eljárás során beszerzett bizonyítékokra, valamint az egyéb okirati bizonyítékokra alapította.

[9] A releváns tényállási elemekre vonatkozóan tehát a törvényszék mérlegelése a rendelkezésre álló bizonyítékokra kiterjedt, ezeket a bíróság elemezte és szükséges részletességgel ténybelileg meg is indokolta, hogy az irányadó tényállást mely egymást erősítő bizonyítékokra alapította, ilyen módon a ténybeli indokolási kötelezettségének is megfelelően eleget tett.

Ugyanakkor a törvényszék által megállapított tényállás részben megalapozatlan, közelebbről a Be. 592. § (2) bekezdés a) pontja alapján hiányos és pontatlan, ezért a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltak alkalmazásával az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján helyesbítésre, illetőleg kiegészítésre szorul az alábbiak szerint:

- az ítéltábla az elsőfokú ítélet 2. oldalán az ítéleti tényállás 4. bekezdésének utolsó mondatában foglaltakat akként pontosítja, miszerint a vádlott a sértett magatartásán felháborodva rákiáltott, hogy „Takarodj!”, majd a szobából távozó sértettet követve rövid keresés után a folyosón meg is találta, utolérve őt a sértett elé állt, és hangosan felelősségre vonva őt a történetekért, szemből, egy kézzel, legfeljebb kis erővel mellkason lökte, a sértett ennek következtében hanyatt esett, és fejét a járólapba ütötte. (A vádlott közigazgatási ügyben történt tanúkénti meghallgatásáról felvett jegyzőkönyv 2. és 3. oldal)
- az ítéltábla az elsőfokú ítélet 2. oldalán az ítéleti tényállás 5. bekezdése 2. mondatában foglaltakat akként helyesbíti, hogy miután a vádlottat a szociális intézmény megbízott osztályvezetője a cselekménye helyszínén a történetek miatt szóban felelősségre vonta, Terhelt1 azt a kijelentést tette, hogy „Megette a banánomat, megérdemelte”, amikor pedig szembesítették vele, hogy ezért a sértett kórházba fog kerülni, dühösen azt felelte, hogy „legalább így megtanulja”.
- az ítéltábla az elsőfokú ítélet 3. oldalán az 5. bekezdésben foglaltakat az alábbiakkal egészíti ki a polgári ügyben beszerzett igazságügyi pszichiáterszakértői vizsgálat megállapításai alapján.

A terhelt szellemi hanyatlásának jellemzője a lassú lelki tempó; a csökkent koncentrációjú, fáradó figyelem; részint nagyothallása miatt nehézkes, néhol hiányos felfogás és megértés; rugalmatlan, bizonytalan, önállótlán, sztereotípek mentén szerveződő viselkedés; hiányos és hibákkal teli tájékozódás; hiányosan, kevésbé rendezetten feltárható emlékezet; az emlékezeti hiányok kitöltésére sablonok használata; beszűkült, elszegényedő ismeretek; lassú tempójú, akadozó menetű, beszűkült, csökkent produktivitású gondolkodás, ismételtetés; az ítéletalkotásának, kritikai készségének, problémamegoldásának, mérlegelési képességének és helyzetelemző készségének meggyengült volta, szenzitív-paranoid színezetű, torzult élményfeldolgozás; tompább érzelmek; gyengült tartás és hiányzó betegségbelátás. Az erkölcsi értékérzelmei és empátiaérzelmei torzultak, leépültek, mentális kontrollja csökkent, provokatív tényezők hatására indulatos állapotok előfordulnak. Személyisége diszharmonikus, torzult és hanyatló színvonalú. Folyamatos támaszt, segítséget, irányítást, gondozást és felügyeletet igényel. Állapota súlyosbodó hanyatlást mutat, amelyben értékelhető mértékű javulás nem várható.

[10] A törvényszék által megállapított tényállás a fentiek szerinti helyesbítésekkel és kiegészítésekkel került összhangba az okszerűen mérlegelt bizonyítékokkal, az további korrekcióra már nem szorult, így az ítéltábla a Be. 593. § (3) bekezdésében foglaltak szerint a helyesbített és kiegészített tényállás alapján bírálta felül a fellebbezésekkel támadott elsőfokú határozatot.

[11] Az utóbbiak szerint megalapozott tényállásból a törvényszék terhelt bűnösségének fennálltára, büntetőjogi felelősségének a testi épséget sértő bűncselekményben történő megállapíthatóságára vont következtetését a másodfokú bíróság nem találta megalapozottnak.

A testi sértés elkövetési tárgya az ember testi épsége és egészsége, testi épségen értendő az az állapot, amelyben az ember testének szervei helyesen működnek, a legkisebbtől egészen az életfontosságú szervekig terjedően sértetlenek, az egészség pedig fogalmilag az emberi szervezet zavartalan működését, helyes funkcionálását jelenti.

Büntetőjogi értelemben a testi épségen és az egészségen az a fizikai és szellemi állapot értendő, amelyben a sértett az ellene megvalósított bűncselekményt megelőzően volt, a büntetőjogi vélelem tárgya a meglévő állapot.

[12] A testi sértés elkövetési magatartása a testi épség vagy az egészség megsértése, amely vagy testi bántalmazásban vagy egészségsértésben nyilvánul meg.

A testi bántalmazás a más ember testét érő olyan külső behatást jelenti, amely az adott testen vagy annak egy részén nyomokat, értelmezhető külső elváltozásokat hátrahagyó sérülést, illetőleg betegséget eredményez.

A testi bántalmazásnak nem ismérve a fájdalomérzet okozása, nem vonható a bántalmazás fogalma alá a test egyszerű megérintése, meglökése, a haj, köröm, szőrzet levágása, kellemetlen érzések keltésére alkalmas magatartás kifejtése. Utóbbi esetekben legfeljebb a (tettleges) becsületsértés megvalósítása jöhet szóba, kivéve, ha ennek közvetlen következményeként olyan betegség is előáll, amely az egészségsértés fogalmi körébe tartozik.

A testi bántalmazás elkövethető közvetlen vagy közvetett módon is, az utóbbi szerint véghezvitt bántalmazásnál is alapvető feltétel azonban a szándékos megvalósítás, az elkövető tudatának a saját magatartása mibenlétén és az eredményen túlmenően át kell fognia a testi sérüléshez vezető okozati összefüggést is, elengedhetetlen tehát annak felismerése, hogy az esetleges eredmény az elkövető tevékenységének okozataként közvetlenül vagy közvetett úton is beállhat, amennyiben pedig a szándék eventuais formájában sem állapítható meg, legfeljebb a gondatlanságból okozott testi sértés vagy a bekövetkezett eredmény szerint alakuló gondatlanságból elkövetett egyéb cselekmény megállapítása kerülhet szóba.

[13] A könnyű testi sértés vétsége és a testi sértés büntette kizárólag szándékosan követhető el, a szándékosság megállapíthatóságát pedig az dönti el, hogy egyrésről az elkövető előre látta-e magatartásának sérülést vagy betegséget előidéző következményét, másrésről ezeket a következményeket kifejezetten kívánta-e, illetőleg ezekbe belenyugodva hajtotta-e végre a cselekményét.

A testi sértést megvalósító magatartás megállapíthatóságához nem elegendő, hogy az elkövető szándéka esetlegesen más személy kisebb lendületű, intenzitású érintésére, ezen túlmenően akár a bántalmazására terjedjen ki, ugyanis a büntetőjogi értelemben vett

szándéknak kifejezetten a testi sérülés okozására is feltétlenül ki kell terjednie, ennek hiányában önmagában legfeljebb a tetteges becsületsértés megállapításának lehet helye.

[14] A halált okozó testi sértés megállapításának is elsődleges feltétele, hogy az elkövetési magatartás szándékos testi sértést valósítson meg. Ebből a szempontból közömbös, hogy az elkövetési magatartás a testi sértés alapesetként vagy minősített eseteinek egyikeként értékelhető, ugyanakkor nem tekinthető testi sértésnek a bántalmazásnak az a módja, amelyhez a közfelfogás nem társítja a testi sérülés bekövetkezését, hanem a magatartás legfeljebb a tetteges becsületsértés megállapítására alkalmas. Tipikusan ilyen cselekmény a kisebb erővel történő ellökés, kisebb erővel arcon- vagy nyakonütés, mindezek nem tekinthetők olyan magatartásnak, amelynél az elkövető szándéka testi sértés okozására irányul.

Az ítélezési gyakorlat a testi sértés előidézésére irányuló eshetőleges szándék hiányában nem állapít meg bűnösséget, amikor az elkövető a sértett fogásából a karjának erőteljes kirántásával igyekező szabadulni az őt lefogó személynek testi sértést okoz, illetőleg amikor a terhelt a pulóverén keresztül őt magát is megmarkoló támadója fogásából úgy szabadult ki, hogy a ruházatából kibújása következtében a támadó a földre zuhanva orrcsonttörést szenvedett.

Gondatlan emberölés megállapításának van helye az állandó bírói gyakorlat szerint abban az esetben, ha az elkövető testi sértésre irányuló szándék nélkül vállon üti a sértettet, aki a csúszós úton elesve olyan koponyasérülést szenved, amelynek folyományaként életét veszti.

[15] Az ítélezési gyakorlat elvi éllel rögzíti, miszerint téves az az álláspont, hogy a bántalmazás szándékossága és az ennek következtében létrejövő (példának okáért súlyos) testi sérülés minden esetben megalapozza a szándékos (súlyos) testi sértés megállapítását, ugyanis önmagában akár a kifejezetten bántalmazásra irányuló szándék sem alkalmas ennek megalapozására. A tudatnak egyenes vagy eshetőleges formában legalább a 8 napon belül gyógyuló sérülés lehetőségét át kell fognia ahhoz, hogy a gondatlanságból okozott súlyosabb eredményért mint a testi sértés súlyosabban minősülő körülményéért a felelősség megállapítható legyen.

A jelen ügyben megállapítható, a másodfokú bíróság által a fentiek szerint helyesbített tényállásból nem vonható le olyan következtetés, hogy a terhelt szándéka – akár eshetőleges formában is – a sértett bármilyen testi sérülése bekövetkezésének lehetőségét átfogta. A vádlott szemből, pusztán az egyik kezét használva, legfeljebb kis erő alkalmazása mellett hajtotta végre a lökő mozdulatot, semmilyen ténnyel, körülménnyel vagy adattal nem cáfolható azon előadása, miszerint éppenhogy csak kicsit lökte meg egy alkalommal a sértettet. Az irányadó tényállásból kitűnően tehát a terhelt szándéka kizárólag a sértett indulati állapotban történő felelősségre vonására, legfeljebb a sértett testének kiserejű érintésére, meglökésére irányult, szándéka még eshetőleges formában sem fogta át a sértett testi sérülése keletkezésének lehetőségét.

[16] Fentiekre figyelemmel, testi sértési szándék hiányában nem a halált okozó testi sértés büntette, hanem a bekövetkezett eredményre figyelemmel a gondatlanságból elkövetett emberölés vétsége megállapíthatóságának feltételeit kellett vizsgálat tárgyává tenni.

A gondatlanságból elkövetett emberölés vétségét (Btk. 160. § (4) bekezdés) az követi el, aki magatartása következményeként a halálos eredmény beállását előre látja, de könnyelműen bízik annak elmaradásában, illetőleg az, aki a halálos eredmény beállásának a lehetőségét éppen azért nem látja előre, mivel azt a figyelmet és körültekintést, amely tőle elvárható, elmulasztja.

A tudatos gondatlanságot az jellemzi, hogy az elkövető tudati oldalról a magatartása következményeit előre látja, a szándékosság formáihoz képest azonban luxuria esetén ez az előrelátás pusztán absztrakt jellegű, az elkövetőnek azt kell felismernie, hogy az általa tanúsított magatartás hatásaként általában halálos eredmény szokott bekövetkezni, az adott esetben és körülmények között azonban úgy ítéli meg, hogy ennek elhárítására a saját ereje, ügyessége folytán képes, illetőleg az általa előre látott egyéb külső körülmények azt elhárítják, s jóllehet bizakodása reális tényeken alapult, az előre látott eredmény bekövetkezése folytán mégis bizonyossá válik, hogy bizakodása megalapozatlan és könnyelmű volt.

Jelen ügyben a vádlott esetében a fenti feltételek nem állapíthatóak meg, őt értelemszerűen a halálos eredmény tekintetében sem jellemezte akár csupán absztrakt jellegű előrelátás sem, így ahhoz nyilvánvalóan érzelmileg sem viszonyulhatott.

[17] A hanyagságban (negligencia) megmutatkozó gondatlanságot egyrészt a következmények előre látásának hiánya, másrészt az elkövetésnek azon körülményei jellemzik, amelyek ismeretében a büntetőjogilag releváns következmények előre látása elvárható volt, előbbi a hanyag gondatlanság megállapíthatóságának negatív, az utóbbi pedig a pozitív feltételét képezi.

Az emberölés esetében is megállapítható, miszerint a hanyagság az egyetlen olyan bűnösségi forma, amelynél az elkövető tudatában a sértett halála bekövetkezésének a lehetősége fel sem merül. Az előrelátás hiánya a jóvátehetetlen következményt kiváltó magatartás tekintetében az elkövetett cselekmény különböző oldalaihoz kapcsolódhat, leggyakrabban a tanúsított magatartás következménye tekintetében hiányzik a szükséges és az elkövetőtől elvárható előrelátás, azaz az eredmény tekintetében áll fenn a gondatlanság, ugyanakkor az esetek más részében a gondatlanság fennállhat az eredményt kiváltó magatartás viszonylatában is, tehát az elkövető az általa tanúsított magatartás jellegét nem látta előre, és így az előrelátás hiány az okozati összefüggés vonatkozásában áll fenn.

[18] A Btk. 8. §-át érintően a tőle elvárható figyelem vagy körültekintés elmulasztásának feltétele az objektív gondossági kötelesség elvét fogalmazza meg, egyúttal azonban azt is kifejezi, hogy az elkövető kizárólag az olyan figyelem vagy körültekintés elmulasztásáért tehető felelőssé, amely tőle elvárható, elengedhetetlen feltétel tehát a magatartás következményei tekintetében a szubjektív előrelátás lehetőségének fennállta.

A fenti két kritérium konjunktív, ezeknek együttesen kell fennállnia, az objektív gondossági kötelesség elve nem élvezhet kizárólagosságot, sőt, pusztán a döntő szerepének az elismerése is az objektív büntetőjogi felelősség alkalmazásához vezetne. Ehhez képest az objektív

gondossági kötelesség fennállta és az ezzel kapcsolatos körülmények vizsgálata kiindulópontként jelentkezik, amelynek hiánya esetén a szubjektív kritérium vizsgálata már felesleges.

[19] Az objektív gondossági kötelességet a hatályban lévő jogszabályokból és a társadalmi együttélési normákból következő, valamennyi állampolgárra nézve kötelező általános követelmények határozzák meg, tartalmában pedig azt fejezi ki, hogy a tanúsított magatartás jellegére és az elkövetés körülményeire tekintettel az elkövetőnek kötelessége lett volna a kellő körültekintés kifejtése mellett a büntetőjogilag releváns káros eredményt előre látni, és annak bekövetkezését elhárítani.

[20] Az objektív gondossági kötelesség szükségszerű vizsgálatán túlmenően a negligencián alapuló büntetőjogi felelősség azon múlik, hogy a releváns eredmény előrelátásának, illetőleg elhárításának elmulasztása, hiánya az elkövetőnek felróható-e vagy sem, így ezen gondatlansági forma döntő kritériumát a szubjektív előrelátás lehetőségének fennállta jelenti.

A fentiek szerint a szubjektív jellegű „tőle elvárhatóság” eltérő mércét jelent az objektív jellegű „általában elvárhatósághoz” viszonyítva, az utóbbi körében a gondossági kötelesség tartalmát az adott élethelyzetben gondosan eljáró személyektől való elvárhatóság mércéje határozza meg (a jogellenesség megállapíthatóságának kérdésköréhez tartozóan), míg az előbbi mérce körében a gondossági kötelességnek az elkövető személyes ismeretei és képességei alapján történő megfelelés kérdésköre vizsgálandó (az alanyi bűnösség megállapításának köre).

Miután a büntetendő cselekmények egyes elkövetői kulturáltságának foka, intelligenciaszintje, élettapasztalata és felismerő képessége, mindezek mértéke egyénenként eltérő, a felróhatóság kereteit mindenkor az adott egyén képességei határozzák meg. Annak megítélésénél pedig, hogy az elkövetőnek lehetősége volt-e a halálos eredmény bekövetkezésének előre látására, egyrészt az adott egyén személyes adottságait, értelmi fejlettségét, intelligenciaszintjét, annak változásait, esetleges hanyatlását, élettapasztalatait, az aktuális ismeretanyagát, reagálási képességét, szakmai képzettségét, fiziológiai és pszichológiai aktuális állapotát; másrészt pedig az elkövetés konkrét körülményeit, annak helyét, idejét, módját és a véghezvitel egyéb jellemzőit szükséges vizsgálni.

[21] Fentiek szerint a gondatlanságból elkövetett emberölés vonatkozásában az elkövető bűnössége a negligencia formájában akkor állapítható meg, ha mind az objektív gondossági kötelesség fennállása, mind pedig a szubjektív előrelátás lehetősége fennállott. Amennyiben az elkövető magatartásával összefüggésben a társadalomra veszélyes súlyos eredmény bekövetkezett, az elkövető részéről azonban az előrelátás szubjektív lehetősége nem állott fenn, büntetőjogi értelemben a „véletlen” esetéről van szó, és az elkövető büntetőjogi felelősségének megállapítása kizárt.

[22] Jelen ügyben a vádlottat objektív gondossági kötelesség terhelte, az ezzel kapcsolatos objektív kritériumok megállapíthatóak, az adott magatartás vonatkozásában a lehetséges következmény objektív előreláthatósága az okfolyamat lehetséges alakulására, az esetleges halálos következmény bekövetkezésének reális lehetőségére is kiterjedt, egyúttal a

káros eredmény elkerülhető is volt, hiszen objektíve gondos magatartás esetén az nem következett volna be. Mindemellett a terhelt aktuális fiziológiai és ennek talaján kialakult pszichés állapotából, a másodfokú bíróság általi tényálláskiegészítéssel érintett szellemi hanyatlással összefüggő körülményekből következően legalábbis nem állapítható meg minden kétséget kizáróan, hogy a vádlott által tanúsított magatartás jellege, természete vonatkozásában, illetőleg a cselekmény lehetséges következményeit érintően fennállt-e a szükséges és kifejezetten az adott elkövetőtől megkívánt szubjektív előre látás, annak individuális feltételei adottak voltak-e.

A rendelkezésre álló adatok szerint a vádlott és a sértett is közepes fokban, illetőleg súlyosan demens szociális ellátott volt, egyikőjük sem volt tisztában azzal, hogy pontosan mikor, mi történik körülötte, a sértett úgy élte a mindennapjait, hogy reggel 8 órától egészen estig sétálgatott az intézményben, volt, hogy éjszaka is, és ugyan segédeszköz nélkül járkált, valójában nem kellett sok erőfeszítést kifejtteni ahhoz, hogy elessen. Utóbbi körülmény pedig igazolja azt a körülményt, miszerint a vádlottnak elegendő volt kis, illetőleg azt el sem érő erőbehatással meglöknie a sértettet ahhoz, hogy az az egyensúlyát, illetőleg stabilitását veszítve a szilárd, kemény padlózatú folyosón elessen. A helyzetelemző, felismerő és értékelő képességében súlyos hanyatlást mutató aktuális állapotban lévő terhelt esetében az elkövetés konkrét körülményei alapján sem bizonyítható, hogy számára a halálos eredmény bekövetkezése szubjektív előre látásának lehetősége, feltételei adottak voltak, ennek hiányában pedig büntetőjogi felelőssége negligencia formájában sem állapítható meg a hanyag gondatlanságból elkövetett emberölés vétségében.

A váddal érintett szándékos testi sértési cselekmény, illetőleg az utóbb részletezett gondatlanságból elkövetett vétség törvényes kritériumai megállapíthatóságának hiányában az ítéltábla az előterjesztett fellebbezéseket a Be. 599. § (1) bekezdése szerinti nyilvános ülés keretében elbírálván a jogorvoslati kérelmekkel támadott elsőfokú határozatot a Be. 606. § (1) bekezdése alkalmazásával megváltoztatta, a terheltet az ellene emelt vád alól a Be. 566. § (1) bekezdés c) pontjának I. fordulata alapján felmentette, az elsőfokon felmerült bűnügyi költség összegének pontosítása mellett a Be. 575. § (1) bekezdésében, illetőleg a Be. 613. § (1) bekezdésében foglaltak alapján rendelkezett az első- és másodfokú eljárás során felmerült bűnügyi költség viselése tárgyában is.

Győr, 2023. szeptember 21.

Dr. Zólyomi Csilla s.k.

Dr. Németh Balázs s.k.

Dr. Vajda Edit s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró